

ANY VI

NÚM. 255

BARCELONA 14 JULIOL 1893

LA TOMASA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Mantinch á ne 'l meu tros d' ase;
vuy dir, *marit*; quatre filis,
un gos. y tretze conills,
no mes venent LA TOMASA.

Còpia fot. de Esplugas.

CRÓNICA DE LA SETMANA

Lo Sol, tal vegada incomodat per qüestions de família, s'ha encés mes de lo regular y ha enjega't á la Terra per ulls, nas y boca y *altras oberturas* ratjos abrasadors qu'han fet elevar lo termómetro d'una manera escandalosa y bullir rabiosament las sangs dels homes mes pacífichs. ¡Crech que en aquets moments estém vivint de miracle!

Los tiros, punyaladas, desafios, (?) huelgas y grescas parlamentarias están á l'ordre del dia.

Lector, si anant pel carrer tens la desgracia de trepitjar l'ull de poll d'algun transeunt, no procuris disculparte ab lo consolador «dispensi» porque no 't serviria de res; clava al pacient una *pinya* ben seca que li fassi perdre 'l mon de vista, sino vols que ell te guanyi per má y 't descarregui una morma d'aquellas que no admeten réplica.

Si ets casat y tens la pega de criar sogra, procura tenirli sempre una galleda ahont abeurarse, com s'acostuma á fer ab los gossos, y encare no será de mes que durant aquestos mesos de calor li fassis portar bossal, dihentli que la moda ab sos capritxos ha senyalat l'us del morrelló per las mamás políticas.

Si ets periodista no tens necessitat de consignar que Fulanito pronunciá un *caluroso* discurso, porque ara fins los oradors mes frets treuhen foch pels caixals y si ets amich d'alguna *Concha* enjégala fins al Octubre porque en la actualitat las prendas d'abric no convenen.

Y en una paraula, lector, sigas qui sigas, príncep ó escombriayre, si t' pots estar á casa teva á la fresca, estíghathi, porque anant pel carrer si no se 't liquida 'l cervell morirás d'un cop de puny, d'un tiro ó d'una punyalada; y 't passi lo que 't passi, pera consolarte no exclamis «¡tiremhi un vell!» porque ara fins las robas mes llaugeras molestan, y digas prudentment: ¡tiremhi una portadora d'aygua fresca!

* *

A París la calor ha fet 'ls seus efectes. Los estudiants, com es de tots sabut, han sigut atropellats, parodiant lo sistema del tristement célebre Villaverde, per la policia francesa.

Hi ha hagut morts y ferits, y á pesar d'haver passat ja la nit de sant Joan s'han fet fogueras colossals ab tranvías y kioscos.

Los més favorecuts en aquets sucesos han sigut alguns polissonts que desde 'ls ponts de París han anat á parar á las ayguas del Sena, llensats per la gent atropellada.

¡Vaya un cástich! Aquí 'l que vol anar á refrescar las sevas carns en algun establiment balneari ha de pagar y moltas vegadas esperar tanda; á París; los polissonts prenian de franch un bany sumament agradable.

A la forsa havían de sufrir lo castich ab molta *frescura*.

* *

A Madrid en lo calor de la discussió dos diputats se n'han dit *quatre* de frescas.

¡Ni dos bugaderas ho haurian fet millor!

S'ha parlat de robos al Estat, s'han tractat de lladres y hasta crech que s'han dit *cul d'olla*, pero segóns sembla no arribará la sang als rius ó al riu porque com tots dos son de l'olla, ab l'aygua que l'un hi aportí y ab la *canyella* que l'altre hi tiri pera fer mes sabrosa la barra política, anirán á dirimir las sevas diferencias en qualsevol restaurant.

No obstant nos felicitem de que aquets apreciables subjectes hagin ensenyat la orela y desitjariam que á cada sessió del Congrés se repetissin desenmascaraments pel istil pera que 'ls electors de bona fé anessin descubrint aqueixas farsas de la política.

Diguinse avansats, diguinse madurs, sempre *son los mismos perros con diferentes collares* y, per lo tant, una bona escombrada se fá d'absoluta necessitat.

Per aquet motiu no podém apoyar la conducta observada pels escombradors de la capital d'Espanya.

¡Ara mes que may convenen las escombras!

Madrid está plé d'escombrarias y bruticia, no 's resisteixin, donchs, á fer l'escombrada, fassin un *bon baldeo*, demanin pera ferlo que se 'ls permeti portar gorro frigi, que si ells no son suficients no saltará qui 'ls ajudi empleant la vara de freixa ó la persuassiva ametralladora, porque del modo qu'aném si no s'utilisan bons desinfectants los miasmas 'ns corromperán fins l'ánima.

LLICENCIAT VIDRIERAS.

Dexeume tranquil

De lo *Diari* y de 'l *Majó*.
embolcallat ab la prosa,
¿com voleu que us parli jo
de la dona, aquesta hermosa
obra de la Creació?

Multiplicar, dividí,
sumar, y xifras escriure,
aixó es lo que 'm toca á mi.
Noys, no hi ha remey; per viure,
tinch de seguir sentho així.

Ja ho sé que 'l vers es herimós,
qu' es dols lo arrull d'una glosa;
pró 'l cant no fá 'l ventre gros
ni se pot tirar cap tros
á l'olla, sense la prosa.

Ma reserva es tan completa
que, fugint de vostras pláticas,
no us escrich ni una quarteta;
m'he dat de baixa, de poeta,
y d'alta en las matemáticas.

¡Ja 'm sab greu! lo cor me salta,
ab las noyas al pensar
y tant me saben tentar,
que poch, molt poquet se 'n falta,
perqué 'm posi á poetisar.

Puig també sento fá días
alló qu'en tot cor s'hi sent;
ilusions! planys! gelosias!
mes, ... deturat; pensament,
qu'encare 'm descobririas.

Si es qu'he dit alguna cosa,
la retiro sense embull:
¡prosa, prosa, y sempre prosa!
fugir del vers se proposa
vostre amich

FRANCESCH MARULL.

Un tranquil

RA alguns anys que se 'l veu per Barcelona; ell no treballa, va bonich, y sense que se li coneixi cap finca ni se sàpiga que tinga capitals á rédit, va vivint sino com un potentat, al menos molt be y molt satisfet.

Si l' ensenyés á algú de vostés, desseguit lo coneixerían; no hi ha dia que no se 'l vegi quan en un' hora quan en un' altra ab lo *cotxe sota las áncas*, com vulgarment 's diu, y té mes relacions que 'n Xarau, que diu que no mes li faltava trabar amistat ab lo su'tán de Marruecos.

Aquest problema que no se saben resoldre tots los que coneixen aquest tipo tranquil, jo l' he pogut descifrar després de quatre ó cinch anys de càlcul y encare perque fa dos ó tres dias va ajudarmhi una *mitja virtut* que ha acabat de renyir fa dos mesos ab aquest sér extraordinari.

Lo tranquil te al menos pel cap mes baix vint mil coneguts entre Barcelona, Sarriá, Gracia, Badalona y demés pobles vehins de la capital, y, ja se sab, aquets li han de pagar los deu rals que se 'n fa de dispesa y lo café y puro. Com? Del modo mes senzill: Al sortir de casa y al primer que troba li diu algo per l' istil:

—Fulano, ¿que pots cambiarme cinch duros que 'm tinch d' anar á fer llimpiar las botas y...

—Fuig!—exclama l' altre—té, home, aquí tens una pesseta.

—Mira que després no me 'n recordaré...

—Vaya una pérdua...

Ja lo nostre home te una pesseta; als pochos passos 'n troba un altre y li fa ab poca diferencia la mateixa petició. 'M deya aquella xicota que no hi havia experiència de que á las deu del dematí no s' hagués fet lo jornal.

A mes d' aixó també te un tracte ab la dispesera que 'l dia que no hi va á menjar li ha de rebaixar del mes, per lo que casi may, per no dir may, ha de pagar mes que lo dormir.

Al tocar las onze del dematí comensa á seguir las fondas y allí hont veu un conegut, ja hi es al costat; s' atraca com un lladre, y com explica sempre negocis, y fa veure que 's tracta de tú ab tots los governadors, y te vara alta ab los grans personatjes, y com á mes d' aixó may se fica má á la butxaca abans que ho fassi l' altre, paga la seva part ab un:—*¿Qué fá, home! no... deixiho!*... y 'l Lázaro carrega ab lo mort.

Sort que li diu:—Bè; ja sé lo que 'm toca, qu' es pagar jo un altre dia.

Ab lo qual á l' altre ja no li sab tan greu haver sigut lo primo aquell dia.

Lo qu' explota ab molt salero es la qüestió de casaments, enterros y *lunchs* de inauguracions d' establiments industrials, etc.

Quan s' hi pot agafar, qu' es casi sempre, se proveheix per vendre á tercera má.

Los puros passen á la seva butxaca ab una habilitat que si 'n Canonge fos viu, l' envejaría.

Diu que en un *lunch* que va donar un camiser, l' amo de la casa va dirli:—*¿Que no fuma vosté? Home espavilis, miri que casi no 'n quedan...* Y li va ficar entre las mans dos habanos.

Repartits per los subterranis del trajo ja n' hi tenia tres paquets de 25 cada un.

Quan lo nostre home te ganas d' anar á passar un dia á la torre ab la seva currutaca, que may n' hi faltan, ja se sab; busca ahont n' hi ha alguna pera llogar y que siga amoblada; demana la clau ab lo pretext de anarla á veure, y dona per referencia lo nom d' una persona coneguda realment per ell y que no titubeja á darne bons informes, puig lo *tranquil* no ha fet may cap *mal y feta*. Y 's passa tot lo dia allí, y devegadas tota la nit, y l' endemá torna la clau, posant la torre á las estrellas, per ferse simpátich ab lo duenyo, y li diu que en quant realisi un assumpto que te pendent, no dupta que farán fira.

S' ha trobat en actes d' aquestos, que, fins l' amo de la finca l' ha convidat á dinar.

Per xó lo *tranquil* ja hi ha anat á l' hora que sabia que 'l senyó 's posava á taula.

En los enterros hi te una vinya.

Acostuma triar sempre los de mes upa, y al tornar de la necrópolis sempre fa de manera de ser l' últim á tenir que baixar y 's fa fer dur allá hont mes li convé, ja per conveniència, ja per donarse importancia, logrant ab aquets aparatos d' opulencia cosas que no las lograria ningú ab mes mérits pera conseguirho.

Lo *tranquil* es conegut de quants actors hi ha á Barcelona, dels empresaris, dels toreros, etc., aixis es que en lo ram de diversions disfruta de totas sense costarli un céntim, al revés; devegadas li facilitan palcos y butacas perque las fassi corre, y ell s' ho ven ab desqüento y 's creuhen que 'ls hi fa un favor.

Com qu' es per tot, no hi ha pas periodista que no 'l coneixi, y si algú vol un suelto laudatori per aixó ó per alló, lo tranquil 's cuyda de fer insertar mediant una retribució que expontáneament li donan.

Vostés dirán que es una vida fácil aquesta... donchs no senyor;... te aquella difícil facilitat que s' roba en autors, pintors, esculptors, etc.

'S necessita una idiosincracia particular, un temperament *sui generis*, una intuició *bon vivant* de que molts adoleixen.

Altres ab talent reconegut, y ab medis, no saben al tocar las do'ze, ahont donarán fondo, y lo *tranquil* viu aquesta vida impossible ab la facilitat que viu lo peix en un element hont nosaltres 'ns hi ofegariam.

Tots los oficis son bons; hasta l' ofici de pobre.

La qüestió es sapiguerlos explotar.

¿Te molt mérit anar per los carrers ab una criatura de sis á set anys ab cara simpática, arrossegant lo seu cosset desprovist de camas y brassos?

Donchs dona un gran resultat.

No 's creguin... molt diner!

SERRALLONGA.

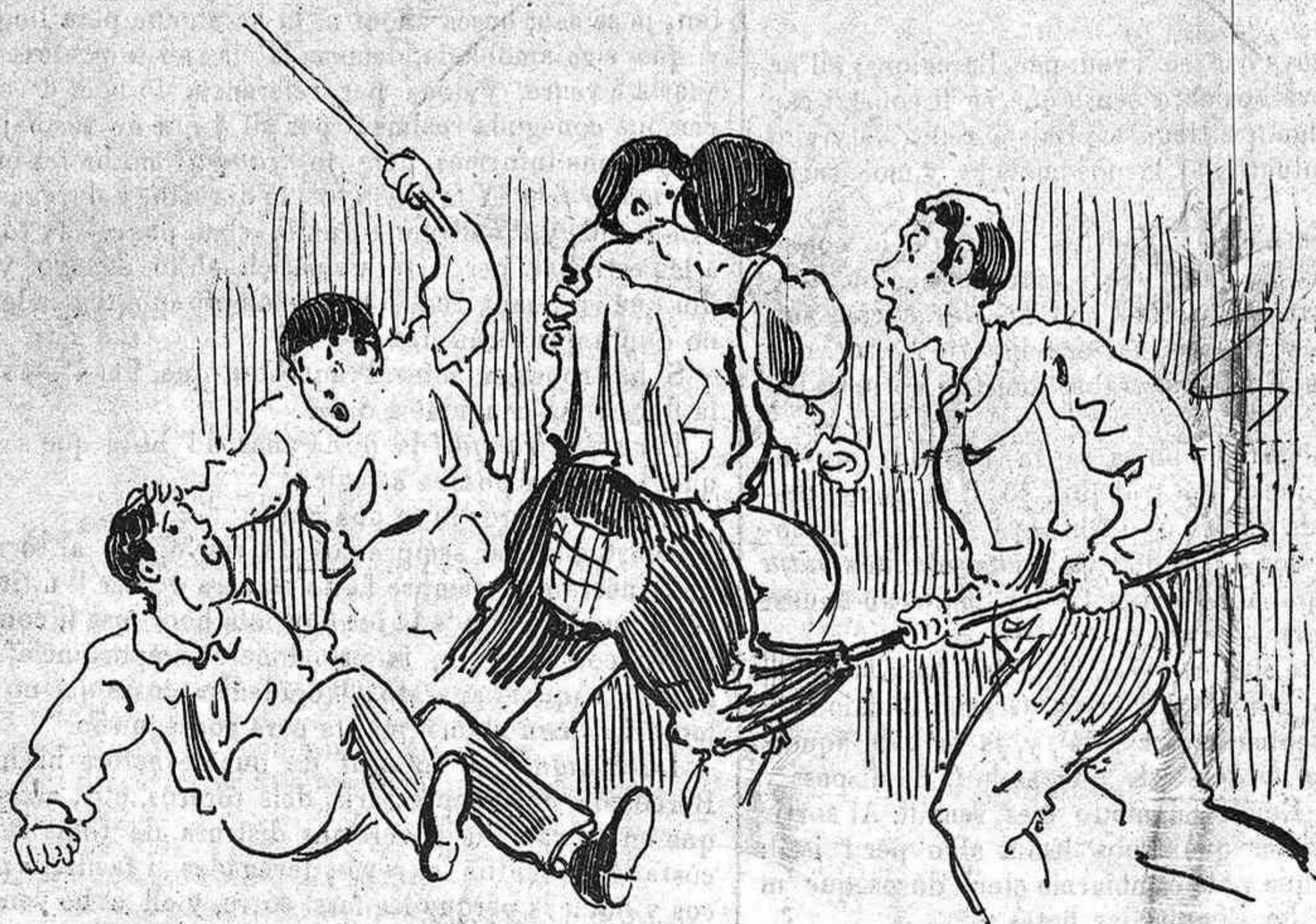
CANTARS

Es inútil que t' esforsis
tenyinte de mil maneres
perque com mes te tenyeixes
ets lo redoble mes lletja.

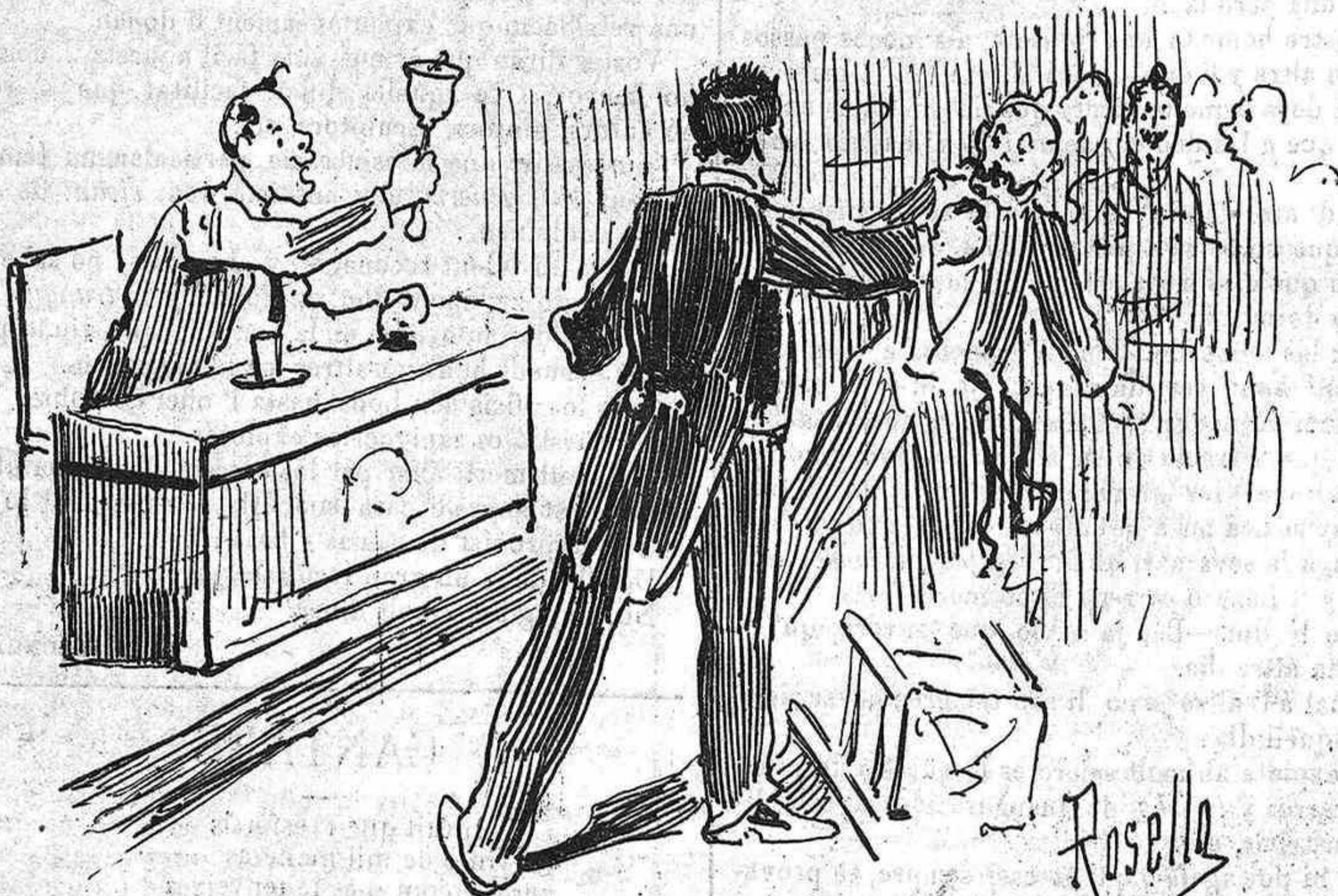
Cantéu aucellas del bosch
refileu bellas tornadas;
que la dona avuy m' ha dit
que volia divorciarse.

GERONI MARTÍ.

PERFILS MADRILENYOS

D' escombrarias, questió es aquesta, y de injusticia.

Aqui també hi ha brutícia, sols qu' es de distint coló.

Rosella

IDILIS PASSATS PER AYGUA

De dijous a dijous

(DIÀLECHS SETMANALS)

HA llegit lo tremendos que son 'ls estudiants de París?

—Sempre son més trempats que 'ls nostres.

—Ja ho pot tornar á dir; 's véu que allí tenen arguments més contundents quan se sub-blevan.

—'Ls pobres *guras* d' allí, ja se n' han vist un bull, ja...

—Jo encare no he vist lo motiu fundat de tanta gresca.

—Jo, si; figúris qu' estém en època d' exámens y que fá aquesta calor...

—Encare voldrá dir vosté que la mateixa escalfor y la por de la *carbassa*...

—Jo no dich tant; pró tal vegada heurán pensat aixó; per un cas que 'ns *suspenguéssin* ab lo programa als dits, veyám si sortirém *sobressalients* ab los garrots á las mans.

—Donchs, cregui que si es aixís com vosté diu, han sortit ab *notas* ben *notables* més de quatre.

—Y per *oposició*; qu' encare té més mérit; ó sino que ho digui 'l *Jefe* de policia...

—Are sí que 'ls *madrilenyos* s' han tirat de cap á las *escombrarias*.

—¿Com diu?

—Que 'ls *escombriayres* de Madrid s' han declarat en *huelga*.

—¿'Ls *escombriayres*?

—Sí, senyor, ¿que no ho vá llegir?

—¿Y donchs, com s' arreglarán per *escombrar* 'ls carrers, allí que son tant bruts?

—Cada vehí 's deu á cuydá del devant de casa seva, veliaquí.

—¿Vol dir?

—'S comprén, ó sino alló semblaria un femer al cap de pochos días.

—¿Donchs, digui que no fora gens estrany trovar qualsevol personatge ab l'*escombra* á lá má en la *Puerta del Sol*?

—¿Es clar que no! ¿que per ventura molts diputats respectables no serian més bons per '*barrenderos* que per oradors?

—¿Ca, home! No ho agafa pas bé, vosté.

—¿Com ho haig d' agafar, veyám?

—Al revés; ja veu: sustitueixi 'ls *escombriayres* de la vila del *Os* ab una brigada dels que fan l' *os* tot l' any cobrant la *nónima*, y aixís al menos aquets defensarán 'l jornal dignament.

—No estém pas *acordes*, cregui, que si 'm deixessin *escombrar* lo que jo volgués d' aquella terra 'm feya *escombriayre esquiro*; vegi qué li arribo á dir.

—¿Vol dir? Jo també deixaria 'l *Congrés* com un mirall de net.

—Y jo las oficinas del Estat que 's podrian llepar.

—Bé; ¿pro, qu' era de debó alló del cólera á *Palafrugell*?

—*Vaya*, sí ho era...

—No 's comprén com vá quedar ofegat tant prompte.

—Perque 'l varen tapar, home de Deu.

—¿Tapar?

—¿Que no sab que allí dalt es la terra dels taps?

—¡Ah, ja! Vol dir que vá proporcionarse un tap cada vehí, y aixís no 's vá propagar.

—Exactament: y aixís 'ls de *Palafrugell* 'l van *esquivar*.

—Y 'l *Gobern* 'l vá agafar.

—¿És lo favor de callar!

J. BARBANY.

SONET

20 anys ella; éll 60; un tal Nicás	si
cosí d' ella, ademés músich d' ofis	si
li don llisons de cant, sens perjudís	si
de solfejá al vellet, mal que no hi pas	si.
A casa 'l cosinet, Plá de Palas	si
d' anarhi la cosina te l' mal vis	si
y allí ó posa la veu en exercís	si
ó busca qu' algo mes éll li repas	si.
En tant que l' bon marit, un Edefes	si,
al llit truytas somia y ronca res	si
li fa dá l' dó de pit l' seu co	si
á n' ella, l' fa de cos ó l' fa de cos	si;
pero lo bon cosí per son negos	si
no para may fins qu' ella don l'	si.

JOSEPH OLIVERAS

ACUDIT

Un felicitava á un seu amich qu' acabava de casarse, per lo rich trajo que portava y encare no havia pagat ni pensava pagá.

—Veurás, noy, porto lo que *déch*.

À LA PRIMERA ACTRIU

MARIA GUERRERO

EN LO DRAMA MARIANA

Occupant d' eix periódich poch espay, vull parlar de vosté sols un ratet, dedicantli una *especie* de sonet (ab permis de vosté y l' Echegaray).

Qu' es vosté bona artista, ho sé... ¡aixó ray! Pró veyentla en *Mariana*, si 'm permet, 'm sembla que l' autor, qu' es un *alet*, li ha penetrat lo géní com jamay.

Don *Pepe* Echegaray, tal com me 'l miro, la *Mariana* escrigué—si val á dirho—fent lo *Pau* (¡es un dir!) de mala gana...

Y sols perque l' autor tant be va ferho, vosté fent un paper... pró molt *guerrero*, fá 'l paper de *Senyora Mariana*.

PEPET DEL CARRIL.

Coses assenyalades

de les festes é festetes que han tingut loch en la vila de Ripoll en commemoració de la renovació del Monestir de Sancta Maria, descrites ab la parla que usaven nostres antepassats, pus que axi s' ho requereix l' assumpto per esser verament cathalenista.

LA vila de Ripoll stava engalenada del tot. Lurs arcades de verdura ab gallardets se trobaven al entrar en la població per la part de Barselone. En la plassa Major, les voltes stavan guarnides per un festó de ramaje, é los balcones é les finestres de las cases, ab lurs penjarelles. En la plassa dels tocinos, que en cathalá del trós vol dir dels porchs, hi havien plantat un gran teatre de sira, no per los porchs é truges del barri, sinó per les perçones grans é petites alicionades aytals espectacles. Totes les entrades de botigues ó d' esqueletes, stavan adornades ab rames é canyas verdes é banderoles. Los carrers se veyen ruxadets per medi de lurs mangueres é la nit il·luminats per les lluminetes d' electricitat bones é clares. Los hostals é fondes é cases de menjar stavan plenes de forasters que á falta de matalassos á la nit fins dormien damunt les payes, vull dir palles.

Lo Monestir de Sancta Maria, ab ios adobs é noves que hi han fet baix la bone direcció dels arquitectes Rogent é Artigues, oferex al espectador bone estone d' encantament badant ab les belleses arquitectónicas bastant aparecudes ab les antigues, aytant contemplades é admirades pels homens mes sabis de la Chrestianitat que acudiren á l' antiga vila de Ripoll, desitjosos de veure é de tocar lo llur carner dels primpceps de la casa Comtal, á contar desde Jofre 'l pelós, fins á Berenguer IV, que posá 'ls ciments de la monerquia cathalano-aragonesa. La esglesia de dit monestir també renovada é enflayrada d' incens, sigué consagrada á porta tencada, car no hi entressen moscas, ni cap plaga de lengostes é ranes, oficiant los Reverents Bisbes de Vich, Lleyda é Segorbe, bo y suhant la cançelada ó prenent ho cascún per mor de Deus.

La proffesó que sortí de la esglesia de Sanct Pere trasladant les urnes venerades que enclouhen les cendres dels Comtes sobirans de Barselona al monestir de Sancta Maria, fou molt lluhida é llarga. En dita proffesó he anaven lurs creus parroquials é sagristans é escolanets aixeridets, é banderes é penons de diferents colors; é manços devots apellats fidels, é cucurullessensecucuruxo; é hatxas de cera, blanques é bermellencas; les sobralles de Sanct Eduald, en una urne d' argent molt preuhada é bonicoya; lo Sanct Christo grós; frares molt redonxonets é letjos, quatre parellas de Mitres é quatre parellas de báculos pastorals, é après moltes persones de distinció: Marquesos, é Senadors é batlles, representants de corporations docentes é comissions oficials é altres, mussiques ab molta mandra é força armada dels sometents é finalment tot lo necessari.

En Martinet Camps no aná en dita proffesó, pus no ananthi 'ls armats, no mancave 'l Capitá Manaya.

Tampoch he anavan gegants; Los de la Lliga no hi van assistir.

Los repicaments de lurs campanes é tirotex dels regotsijats sometens é cuets de tote mene é fochs de vengala, s' encarregaren de fer l' abalot convenient pera animar dita cerimonia.

Aprés d' aço he va haverhi sermó en la esglesia del monestir. E après un gran tech apellat *banquete*, en los baxos del convent de monges del carmel-lo ó carmelites, per lo qual calcún dels ecclesiastichs ó nobles ó sabis ó poetes que foren invitats al dit tech, pençavan que 'ls donerien mongetes per menjar, é no fou axi, pus diuhen que no hi mancá carn é pex, é per postres

llaminedures purament de Catalunya, colm foren; coquetes de Vilafranca, é borreguets de Cardadeu é de Vilanova é Geltrú, atmetlletes d' Arenys, é melindros de Vich é no llangonisses. Les tendrian amagades.

Aprés los representants del Ajustament Barseloni, van donar un' altre tech també apellat *banquete*, al il·lustríssim Bisbe que li pertocaven les ánimes de Ripoll. Bon profit le fassa l' arròs. Amen.

Ara be, en lo Tinell Major, com diria En Pere del punyalet, del Cassino de la vila, hagué una vetllada literaria cathalanista que fou molt concurreguda é ben acceptada per los nins é les ninetes forasteres. Se feren discursos colcóm pobres, pero de cor. Se llegiren poesies bones é barates. Aprés mes discursos plens de patriotisme é de foch que valgueren lurs picaments de mans, é après acordaren fer sculpir en una lápida de bronzo les paraules dites é ben xaffades del Bisbe de Vich Monsenyor Moragades, é portar après dita lápida en proffesó al monestir ahont deuria ser col·locada. Calcunnes paraules del dit Bisbe, diuhen que 'l monestir de Sancta Maria de Ripoll, es la *casa payral* dels cathalans, é aço m' alegro molt de saberho.

Referent á les divertions populars, n' hi hagué per tothom; alborades ab salves de tirs é petardos de broma ó corracames é ab musiques que recorrien la vila sonant sardanes é cançons del pays. Aprés ballades á plassa é sortiges pels carrers. Remullaments del cel acompanyats de lamps é trons. Corregudas de baccas é no toros, tal volta per respecte als casats. E finalment va enlayrarse una bomba que, estripantse é desinflantse, dexá ab un palm de boca oberta als badochs que l' oviraren, potser per donarlos l' exemple de lo que vindrán á esser dites festes é festetes de Ripoll.

L' AVI DE A. ROSSELL.

¡MARE!

A mon volgut amich en JOAN GRIFOL ab motiu de la mort de la seva Mare.

Reconech la punyalada
qu' ha ferit avuy ton cor;
veig ton ánima endolada:
¡qu' una mare idolatrada
es lo més preuhat tresor!

¡Mare y morta! quantas cosas
diuhen eixos mots, Joanet!...
Allá munts de llirs y rosas...
¡y aqui cendras calzinosas
sota 'l marbre d' un fornet!

Tu ja ets home, y de tos llábis
he sentit, y no es afront,
lo que diuhen sense agravis
no vull recordar quins sabis,
que cada home es tot un mon.

Sent aixis, créu, puig no es broma,
lo que 't diu l' amich fidel
y que grava aqui ma ploma:
Si es, amich, un mon cada home,
cada mare es tot un cel!

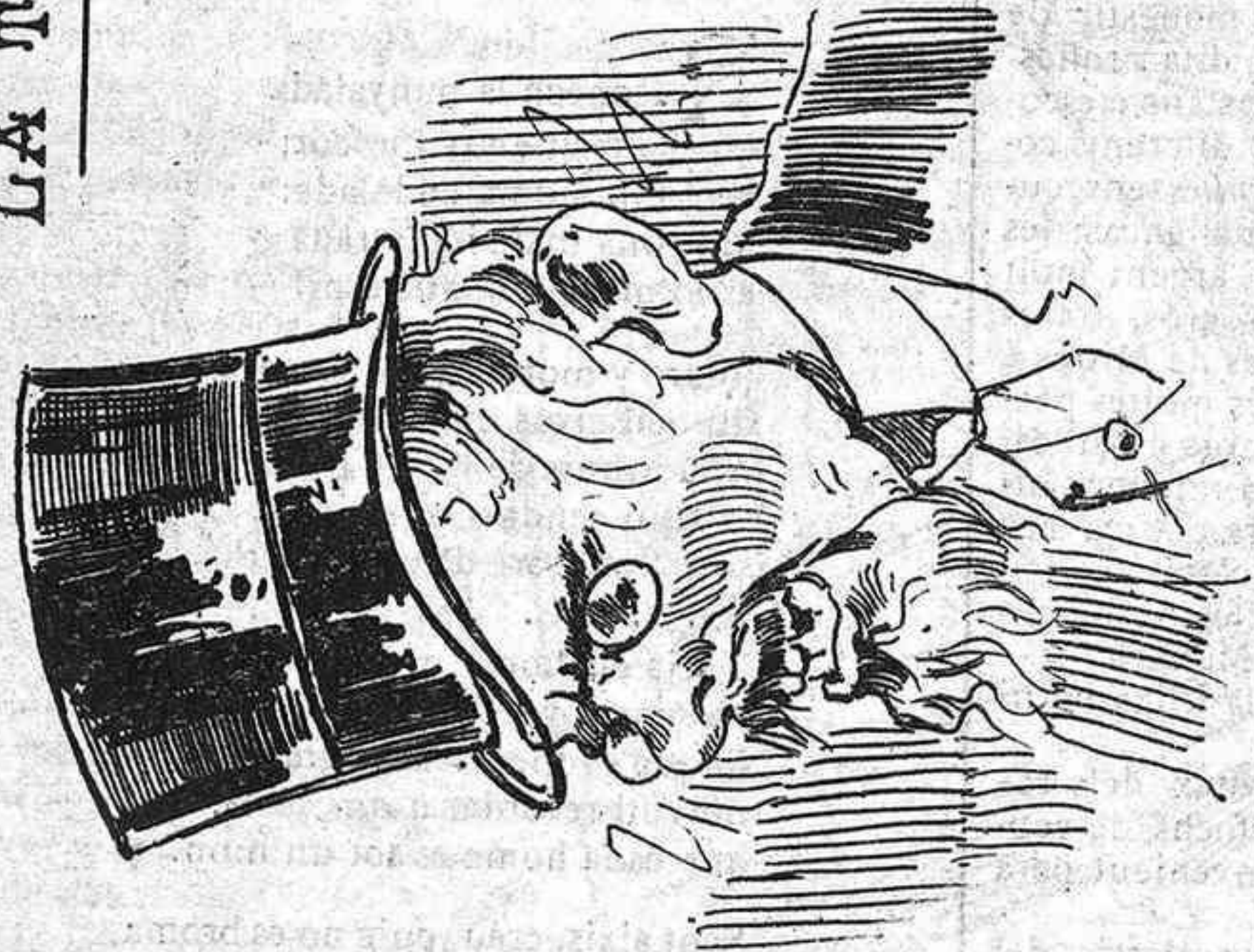
I. CAMPRUBÍ NADAL.

Pa

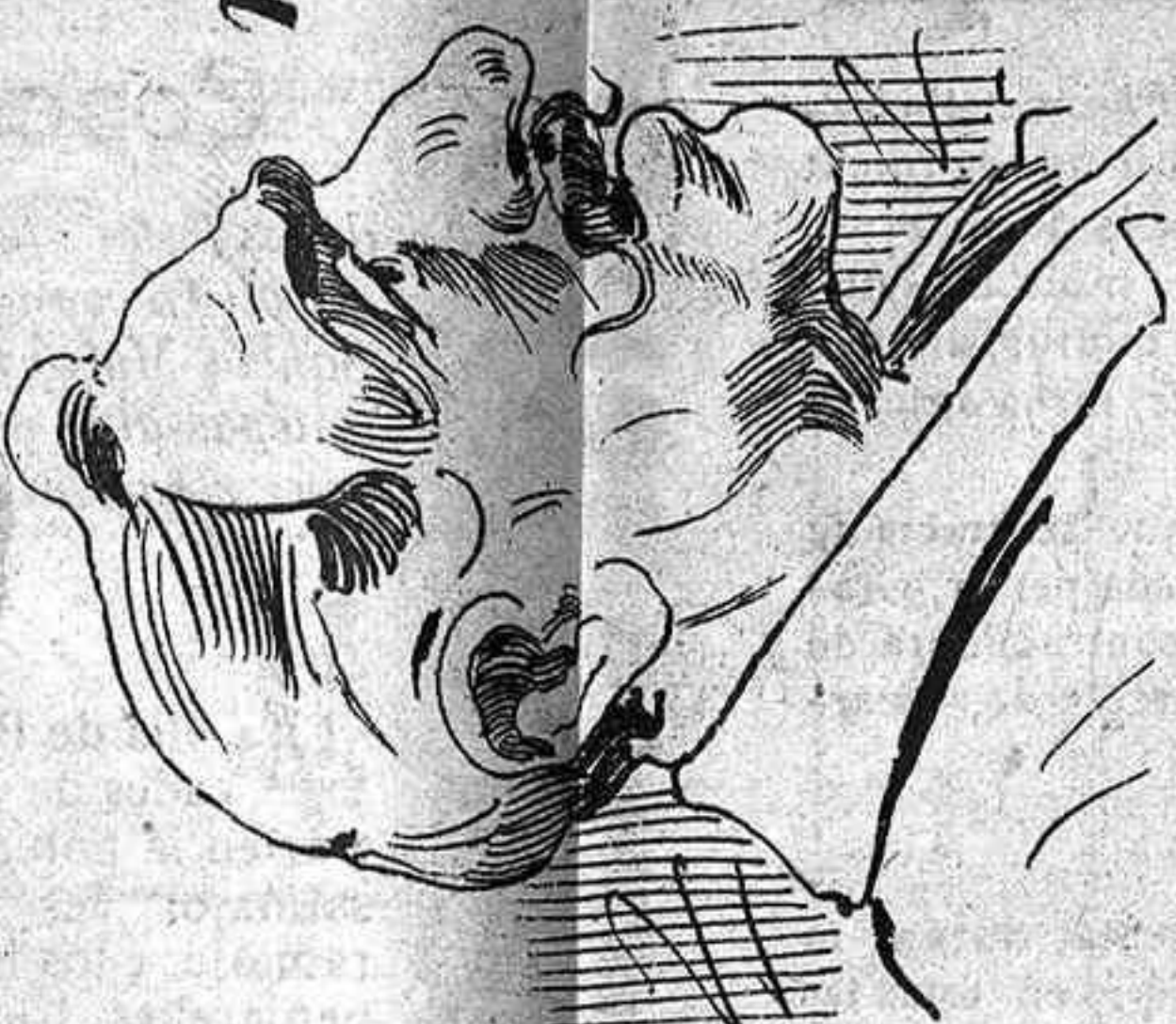
LA TOMASA

res

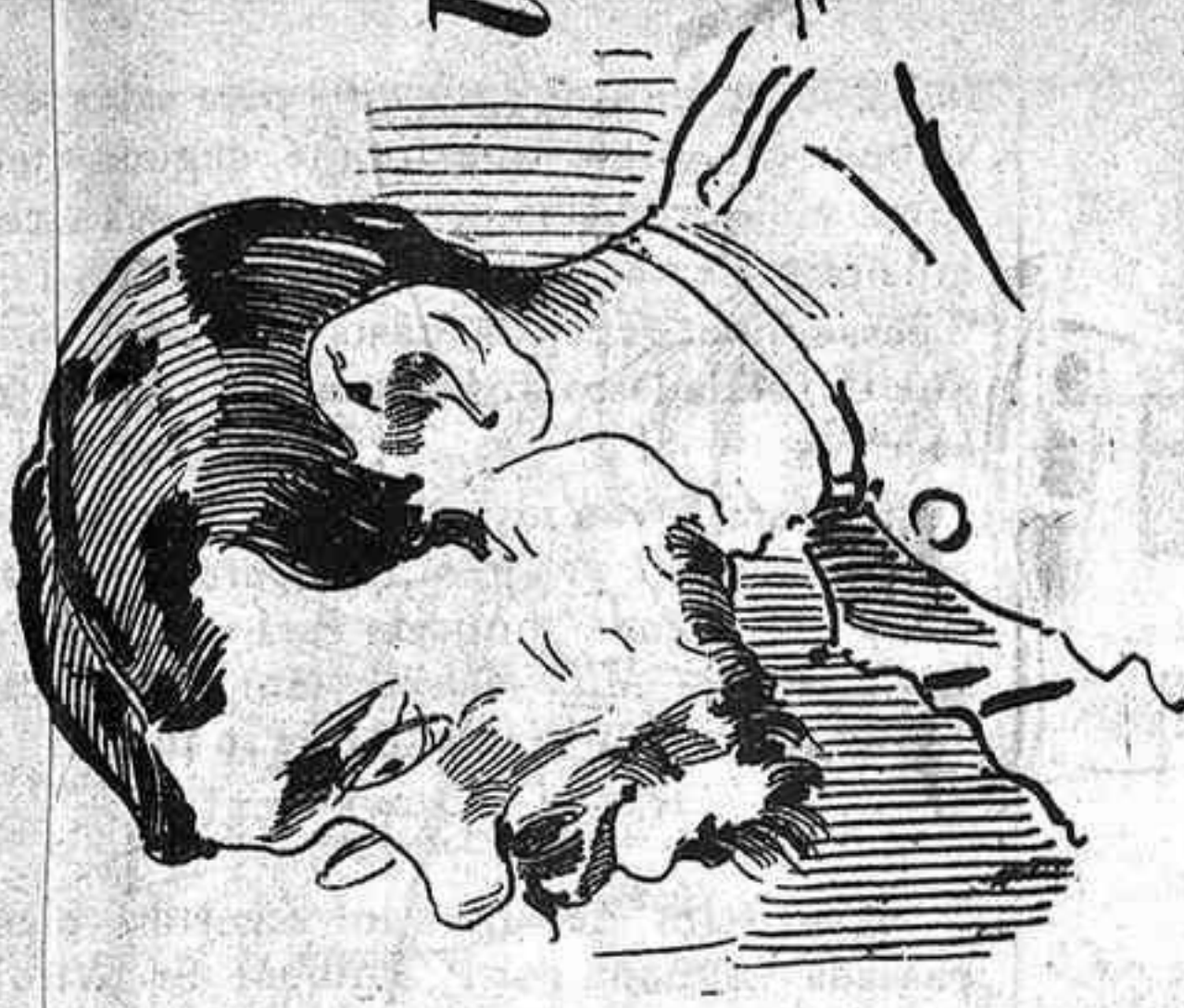
de

fa

mi

li

a

Pelean

93

—Que no 'is veus, noya, quinas caras?

—Calla y fem veurer que llegim.

Dimecres passat tingué lloch lo benefici de la Srta. Guerrero ab escassa concurrència, degut á que se tingué l'acert de declarar dita funció fora d'abono (sens dupte pera fer mes negoci) perc 'ls abonats comprenent l'enigma, digueren andana.

Creyéim hauria sigut convenient per los interessos de la beneficiada y la Empresa, sentir los sabrosos comentaris que en los intermedis se feyan respecte á dita distinció, ja que ab rahó se lamentavan de tal exigència, majorment per no recordarse en lo teatro haverse fet ni á las mes grans eminençias; y vaja que á la Srta. Guerrero, li ve gran aquest dictat.

Los obsequis que rebé, sigueren molt escassos y encare deguts á gent de fora la casa, á escepció d'un de 'ls senyors Guimerá y Noguera.

Tampoch hi hagué la pluja de flors y llorer; distinció que avuy se fá ja fins ab artistas adotzenats.

¡Ignorantes é ingratos!

De l'estreno *La loca de la casa* se n' ha cuydat lo company en Pepet del Hort en altra secció del present número.

Dilluns se representá *Realidad*, que obtingué mes bon éxit que al representarse l'any passat.

Lo desempenyo bastant acertat tant individualment com en conjunt, distingintse marcadament la Sra. Alverá que per indisposició de la Srta. Martínez s'encarregá del personatge *Peri*, y que á pesar de no ser de son carácter ne sortí airosíssima.

Perá avuy s'anuncia l'estreno (per la companyia Mario) de *La Dolorés*, qu' es esperada ab verdadera ansietat.

TIVOLI

Ni la Srta. Pretel que desempenya un trovador inmillorable en tota la extensió de la paraula, ni los recitats que foren dits magistralment per la Srta. Martínez, ni los trajos que com de la sastreria Elias son luxosos y altament artístics,

foren motius suficients pera salvar á *Eloisa y Abelardo* de la catástrofe que tingué, deguda á tenir un argument cursi y desprovistas per complert sas escenas de xistes; sa música si bé ben instrumentada en cambi es molt desigual y pesada, per repetir-se hasta la sacietat sos motius; aixís es que lo *fiel* de la balansa ó siga lo *dios éxit* se torná *agua de borrajas*.

En vista d' aquest semi-fracás sabém que se tracta de revenjarse ab *La telefonista*, opereta arreglada pel Sr. Granés y que segons noticias será una digna continuadora de la afortunada *Miss Helyett*, tant per lo picaresch de son argument com per lo inspirat de sa música.

CATALUNYA

Variadíssim ha sigut lo repertori presentat durant la passada setmana per l' eminent Sr. Vico que en totas las obras hi ha lograt colossals triunfos principalment en *El nudo gordiano*, *A espaldas de la ley* y *El gran galeoto*.

També han participat del éxit en totas quantas obras han prés part, las Sras. Contreras y Ricart.

Del primer actor Sr. Perrin, sols ha lograt acreditar-se en *El gran galeoto*, obra que en lo personatge de Ernesto, tracta de imitar al gran Rafel Calvo, que, y á pesar de no estarihi sublim com hi estava son predecessor, lográ recullir bastants aplausos.

Havent lograt lo Sr. Vico poguer demorar son viatge per uns quants días s' ha obert un nou abono de vuyt funcions en que posará algunas de sas principals obras.

CALVO-VICO

A causa de no estar llest lo decorat se tingué que aplassar l'estreno de *Los sobrinos del capitán Grant*, qual estreno tingué lloch dimars passat.

Los plens acostumats desde qu' es á rral la entrada, están encara en *alsa*.

Felicitém de cor á la empresa Gil per haver ab tant acert, tocat la flauta.

CIRCO EQUESTRE BARCELONÉS

Lo debut de la coneguda y celebrada *troupe* Onofri vá atraurer á aqueix colisseu nombrosa y escullida concurrència dilluns passat que va entusiasmar-se de debó contemplant la inmillorable execució de la pantomima *Le Forgeron de Bazeilles*, estrenada aqui, que 's presta de debó á lluhirse tots los principals aritas que hi prenen part.

Lo artista *Mephisto* ja conegut també en anteriors temporadas, ha progressat en sos travalls, demostrant ser un equilibrista dels notables; es una bona adquisició.

Qui segueix emportant-se la palma es la simpática *Petrescu* que ceda dia es més aplaudida.

UN CÒMICH RETIRAT

LITOGRAFIA BARCELONESA

DE

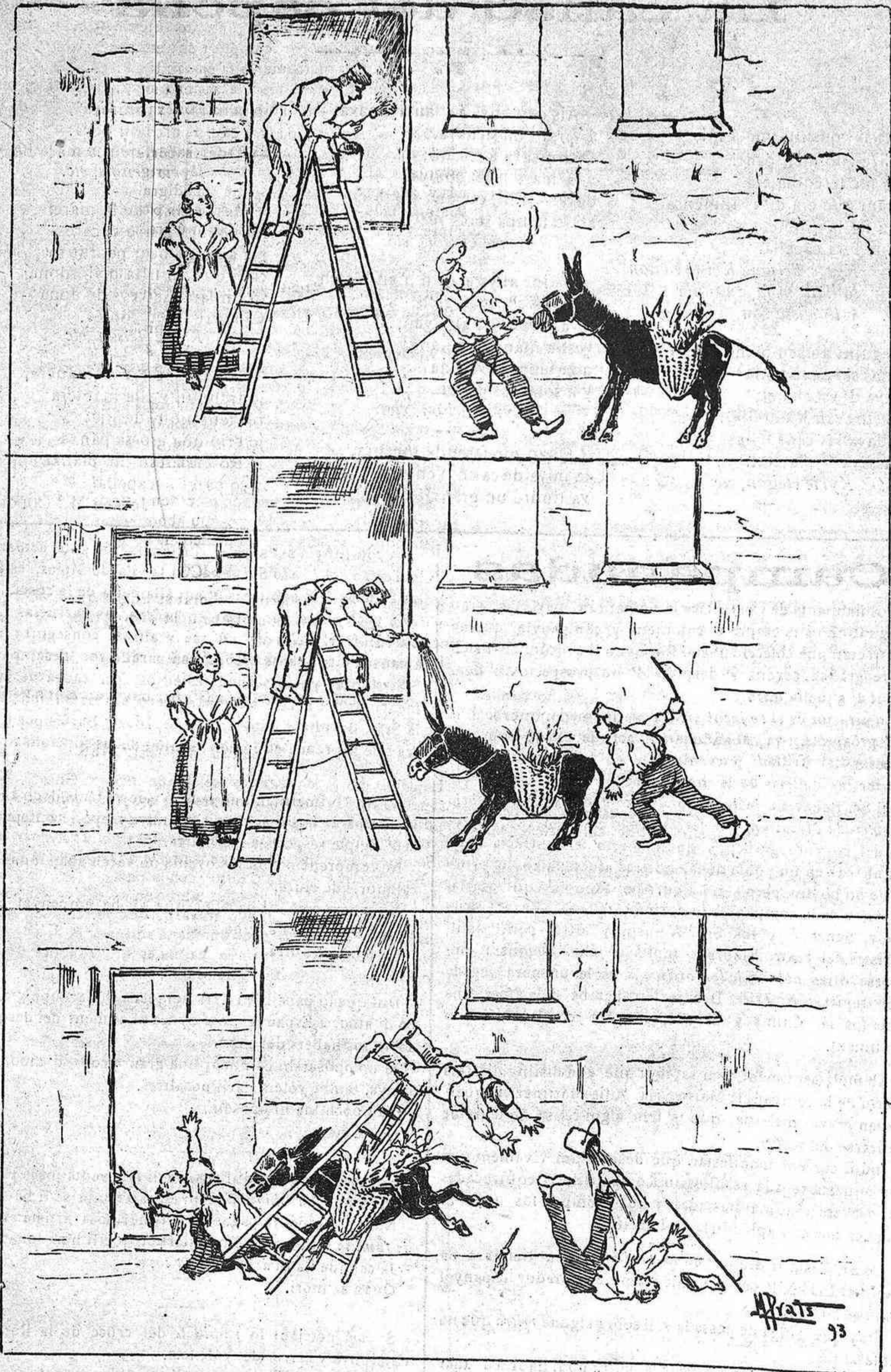
RIBERA Y ESTANY

—5, SANT RAMÓN, 5.—Barcelona—

En dit establiment se fan á preus reduhidíssims y ab la major promptitut, tota classe de impressos com son targetas, facturas, memorandums, sobres, membrets, etc., etc.

També se trobará un assortit inmens de cromos propis per 'aruncis industrials, menús, programas, etc., etc.

Gran especialitat en carnets pera reunions y societats.

La cansó del capellá

SENSE consultarme á mí,
la mare y lo meu padrí
quan me ferén batejá
pensant que era ditxa inmensa,
varen fer la prometença
de que fora capellá.

*Kyrie eleison, Kriste eleison,
lo llatí 'm fa angunia
y la missa son.*

Seguint ab semblant mania,
apenas set anys tenia
ja feya d' escolanet;
m' estiravan las orellas,
vuydava las canadellas
y passava 'l plateret.

Kyrie eleison, etc.

Als deu anys á l' aula anava,
á Virgili mastegava,
destrossava á Ciceró;
y la mare molt cofoya,
deya:—¡Fill, ets una joyal
ab lo temps serás rectó.

Kyrie eleison, etc.

A vint anys era un gran lógich,
metafísich, teológich,
feya 'l reso en alta veu;
vestia manteu, sotana,
una teula xavacana
y á sota lo solideu.

Kyrie eleison, etc.

Quan me feren la tonsura,
la noya de ca 'n Ventura
va tindre un gran desconsol;

jo la mirava y somreya
y á cau d' orella li deya:
—¡Qué hi vols fer? ¡La mare ho vol!
Kyrie eleison, etc.

Mes, á pesar de la mare,
tot pot arreglarse encare,
per aixó no hem perdut rés;
com que 'm falta majordona
tú 'm farás serveys de dona
y jo seré 'l teu confés.

Kyrie eleison, etc.

Convingut d' eixa manera,
jo tranquil y ella maulera
rés tenim que desitjá;
jo crio una grossa panxa
la Roseta tot m' ho planxa
y so pare... ¡capellá!

JOSEPH M.ª CODOLSA.

Campanadas

Los habitants de Costa Rica ja no patirán mayimes, sino preguntinho á la empresa Antoniotti y companyia, que ha contractat una colecció d' *eminencias* en 'l art cómich-lírich-coreográfich, segons s' desprén d' un prospecte qu' hem rebut d' aquella terra.

Lo director es el *eminent artista* Sr. Palmada, que, segons dit prospecte, va abandonar l' art de Miquel Angel á pesar del brillant porvenir que en ell esperava, sols per fer las delicias de la humanitat; la segona *eminencia* es el Sr. Benavent, *insigne maestro, compositor, lleno de brio y esmerada educación*, y la tercera es lo Sr. Pladevall, director del cos coreográfich, y que quan no te contracta fa de municipal en un poble de las nostras aforas; aixó lo prospecte no ho diu, pero si ho digués pot ser no s' equivocaria. Lo resto de la companyia lo forman las Sras. Maza, Curunissy, Sánchez, y los Srs. Alonso; y altres per l' istil, coristas del Teatro Eldorado molts d' ells. Segons l' empresa ditas *notabilidades artisticas* es la primera vegada que trepitxan América. Desitjaríam per be dels americans que fos la última y 'ls acompanyém coralment en lo sentiment.

Ab molt sentiment hem sapigut que á la distingidíssima actriu de la companyia Mario Srta. Julia Martinez li aqueixa tan grave malaltia, que 's tem sigui causa de tenir de retirarse del teatro.

Inútil creyém manifestar que desitjaríam vivament que per aquesta vegada resultessin completament equivocadas las aseveracions manifestadas, y que prompte fos un fet lo poguer tornar á aplaudirla en lo teatro.

Lo Sr. Castelar diu qu' en la tardór anirá á visitar á Sa Santitat Lleó XIII per qui sent l' eminent orador espanyol gran admiració.

Si, y que li diga de passada si li sobra alguna *mitra* que no 'n fassi res.

'M sembla que á en Castelar la *mitra* no li hauria d' anar malament del tot.

Mes bé que 'l gorro frigi, si.

La companyia artística d' aficionats que está actuant en lo Teatro del Prado Suburense en la vila de Sitges, está fent las delicias dels habitants d' aquella perla de la costa.

Fa poch que s' han posat en escena las sarsuelas *Dorm, Los baturros, Celos de un rey* y altres, conseguint molts aplausos tots quants prengueren part en son desempenyo.

Sentim no poder ser mes estensos, per causa de las dimensions del nostre setmanari; pero acabarem felicitant á la Srta. Baladia y á los Srs. Grau, Diaz y Bartés per l' interés que 's prenen en lo bon resultat de las funciones.

Lo Sr. Guimerá en una reunió que va tenir lloch á Ripoll va comparar la situació de Catalunya respecte á Espanya, á la d' Egipte respecte á Inglaterra.

No compreném com los oyents no varen abandonar 'l local morts de riure.

No sabem com hi ha algú que s' ha empenyat en que aquest senyó será alguna cosa.

Lo temps ho dirá...

Diu que lo papa Lleó XIII volguent donar una gran proba d' amor á Espanya, no s' oposa al augment del desquento sobre los habers del clero.

Si no oposarshi es donar una gran proba d' amor á Espanya, també volém darli nosaltres.

Tampoch 'ns hi oposém.

Que consti.

De molts teatros d' Espanya li fan ventatjoses proposicions á la *Bella Chiquita*, com en cap temps se li havían fet.

No... Si no podrá pagar may l' hermosa artista als *pares de familia* l' aureola de popularitat que li han donat.

Ja cal que 'ls hi deixi alguna cosa.

Quan se mori.

S' está netejant lo *ramillete* del cruce de la Rambla de Catalunya y carrer de Valencia.

Pobre Clavé! Es mes gros ell que 'l monument.

May s' hauria pogut dir com ara poch:

*En las calles de Madrid,
hay fango fins al genollo.*

Sort que 'ls escombriayres ab armas y escombras varen entregarse, sino haurian arribat á estar los carrers tan bruts com á Barcelona.

Lo 6 del corrent deixá d' existir l' aplaudit galan jove don Ricardo Esteve y Abella, fill de la distingida primera actriu donya Mercedes.

Després d' una llarga y penosíssima malaltia ha tancat los ulls lo jove artista, quan li oferia brillant porvenir la carrera que ab tan gran aplauso havia comensat.

La seva mort deixa un buyt en la companyia del Sr. Tutau que será molt difícil omplenar-lo, ab major motiu, quant de galans jóves dramàtics n' está tan escàs lo nostre Teatro Regional.

Rébi la mare del jove artista (Q. E. P. D.) lo mes sentit pésam de tota la Redacció de LA TOMASA.

Ja no s' escapan ni 'ls bisbes.

Uns timadors, finjintse comissionats dels 5000 fadrins sabaters qu' han quedat sense feyna á Valencia, gracias á las pensadas dels nostres governants, varen presentarse al arquebisbe Sr. Sancha demanant un socor per aquells desgraciats.

Lo Sr. Sancha, va entregarlos 500 pessetas.

Ah, jo del arquebisbe las demanaria á ne 'n Gamaso.

Sembla que 's projecta allargar fins á Sabadell lo trajecte que recorra avuy lo *Herodes* de Sant Andreu de Palomar.

Tindrà mes camp per corre y per reventar carros y viandants.

Que vagi de gust!

Llegim que per lo Jutjat d' Instrucció de Sant Feliu de Llobregat s' instrueixen diligencias criminals en motiu de la fuga d' alguns bous ocorreguda en lo mes de Janer, al ser desembarcats en los molls d' aquesta ciutat.

Segur que se 'ls condemnará per prófugos y en rebeldia.

LA LOCA DE LA CASA

LA fama lograda per lo Sr. Galdós com novelista es tan justa com gran; las sevas obras saboreijadas ab verdader gust entre 'ls amants de la bona literatura, tancan sempre bellesas de primer ordre y escullits pensaments tant en lo camp de la novela com en lo de la comedia.

L' estreno de dijous passat en lo teatro de Novedats va ser una mostra de la constant admiració y simpatia que lo nostre públich sent per l' eminent novelista, y l' éxit alcansat per *La loca de la casa* es una fulla de llorer mes pera omplir la farsida corona de gloria del Sr. Galdós.

L' acció de la comedia passa á Catalunya. En Pepet era un xicot fill d' un empleat á casa del Sr. Moncada qui va marxar á América en la seva juventut; á forsa de travalls va lograr fer una colossal fortuna y al tornar á Catalunya 's va trovar en que 'l Sr. Moncada 's trobava completament arruinat gracias á una jugada de bolsa.

En Pepet li oferí sa protecció si li donava sa filla per esposa, pero aquesta 's negá á passar la vida ab un home tan cafre, tan brutal com l' enriquit, fill del carreter. Desesperat lo Sr. Moncada resolt suicidarse, y

Victoria, segona filla del ex-millonari, novicia del Socors, á punt de professar, salva al seu pare casantse ab l' egoista Pepet. Un cop casats cambian de carácter tots dos; en Pepet gradualment, un xich massa rápit la seva dona y sens dupte degut á las lleys de l' amoldament; tot lo qu' ella pert ell guanya acabant casi be per nivellarse, establintse l' equilibri necessari per l' estabilitat del matrimoni, l' home avaro y egoista se converteix en pródich y caritatiu, la dona mística y espiritual en bona mestressa de sa casa.

Com obra literaria *La loca de la casa* es de primera; com á obra dramática te alguns defectes sobre tot en los últims actes; la escena final del segón acte es magistral, en ella 'ns pinta lo verdader carácter de la novicia; lo tipo de 'n Pepet molt ben descrit pero fals, ab una riquesa de detalls assombrosa.

En l' execució molt bé lo Sr. Cepillo y la Srta. Guerrero, los demás varen treurer tot lo partit possible de sos respectius papers.

NOTA.—En l' últim acte varem observar que alguna de las germanas de la caritat anava molt ben encotillada, petit detall que desdiu d' una direcció escénica tan acabada com sol serho la del Sr. Mario.

PEPET DEL HORT

Telegramas

Madrid, 11.—8 matí.—Ja está arreglat, com era de suposar, l' assumpto entre lo Comte de Rius y lo senyor Canyellas. De lo que no 's parla es d' aquellas 500,000 pessetas defraudadas pel Sr. Comte, segons lo seu parent Sr. Canyellas.

Id. 11.—9 id.—Encara no s' ha pogut sapiguer qui ha passat mes *por*, si lo Comte de Rius ó lo Sr. Canyellas.

No 's diu rés del fraude.

No mes lo comte diu que no es tant com pensa lo seu parent.

Id. 11.—10 id.—'S prepara una manifestació de simpatia á D. Antón, en vista dels *grans perills* dels qu' ha escapat en vida per miracle.

Fins s' han fet dir missas de gracias.

Rés d' alló del comte.

Id. 11.—11 id.—Desde primer del actual ha sigut suprimit per *economia* lo teléfono de la tribuna de la premsa del Senat.

Aixó 's calcula que nivellará los presupostos.

No 's parla del desfalc del Comte de Rius.

'S calcula que al fer la delació lo Sr. Canyellas, lo ministre estava distret.

F. V. y Pudó.

CORRESPONDENCIA

Anirá: Lluís Salvador, Joseph Oliveras, R. Alonso, S. Bonavía.

F. Arolas-Balaguer: Anirá 'l sonet.—J. Pujadas y T.: Anirá la *Parodia*.

J. Jordi: Vosté es amich del Sr. Estany? Ho dissimula un xich. Que no se 'n recorda que aquí baix hi ha un fiscal? Ah pillín! Com se coneix que vosté no li ha vist la cara.—J. Camprubi: Massa fabula.—Quimet Borrell: Pot portar las comedias.—J. M., Agullana: Conforme.

Tot lo demás que s' ha rebut no fa per casa.

Lit. Barcelonesa de Ribera y Estany, 5, San Ramón, 5
Barcelona.

—¿Qué podré fé per probar
lo meu amor que fa esglay
sols al persarhi?
—Aixó ray...
's tira de cap á mar.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Prima-terça es nom d' un home,
la segona musical,
y rumiant un xich veurás
edifici en mon total.

PEPITO 'L RAYO.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0.—Batalla célebre
1 2 4 6 8 9 3 7 0.—Carrier de Barña.
2 0 6 9 8 1 2 3.— » » »
3 7 2 3 2 1 9.— » » »
4 9 4 8 2 1.— » » »
9 3 8 2 1.— » » »
4 9 1 9.— » » »
0 9 8.— » » »
6 1.— » » »

J. ESCOLÁ

TRENCA-CAPS

Anita Roca Fontol
Arenys de Mar

Formar ab aquestas lletres deguda-
ment combinadas, lo titol d' un periód-
ich y 'l nom y apellidos de son Direc-
tor.

PEP GALLEDÀ.

GEROGLIFICH

: : + K
M I N I
+ T
K K K K I

BERNABÉ LLORENS.

TERS DE SILABAS

Sustituhir los punts per lletres de
manera que llegit vertical y horison-
talment dongui: 1.ª ratlla: Nom de
dona; 2.ª: Carrer de Barcelona; 3.ª: En
los boscos.

QUIMET BORRELL.

SOLUCIÓNS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—No-u.
Mudansa.—Ras, - Res, - Ris, - Ros, - Rus.
Logogrifo numérich.—Portugal.
Intríngulis.—Mayals.

ACADEMIA DE DIBUIX Y PINTURA
—de—

J. ESPINÓS

Carrer de la Universitat, 31 - 2.º
BARCELONA

PARA LAS PERSONAS TIMORATAS

Si quereis libraros de cualquier enfermedad infec-
ciosa como el **CÓLERA** depositad la confianza en el

AGUA DE AZAHAR (aygua naf)

preparada por D. ANDRÉS FAMADAS, de GERONA,
que cura rápidamente los dolores de vientre, alivia el
estómago y facilita la digestión.

DE VENTA EN TODA CATALUÑA y en BARCELONA
Calle Boquería, 23, perfumería, y calle Salvá, 44, droguería.